

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра іноземної філології і перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Савицька І.М.

“ ____ ” _____ 2025 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри іноземної
філології та перекладу

протокол № 12 від “10” червня 2025 р.
Завідувач кафедри _____ Амеліна С.М.

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Англійська мова та друга іноземна»
_____ Гольцова М.Г.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕТИКА ПЕРЕКЛАДАЧА»

Галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Спеціальність: В11 «Філологія» (Спеціалізація Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська);

Освітня програма: «Англійська мова та друга іноземна»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри іноземної філології і перекладу, к. філ. н. Сидорук Г.І.

Київ – 2025

ОПИС навчальної дисципліни «ЕТИКА ПЕРЕКЛАДАЧА»

Дисципліна "Етика перекладача" є теоретичним курсом, який входить до циклу фахової підготовки, є вибірковою дисципліною та вивчається студентами на 4 курсі. Основною формою навчання є лекційні та практичні заняття. Головна мета курсу – сформувати у студентів цілісне уявлення про одну з найважливіших частин перекладознавства – етику перекладача, ознайомити їх з основними категоріями етики перекладача як системи професійних та моральних принципів, що визначають поведінку перекладача в процесі роботи, особливо у взаєминах з клієнтами, іншими учасниками комунікації та колегами. Основні етичні принципи перекладача включають конфіденційність, точність, неупередженість, відповідальність та постійний професійний розвиток. Під час викладання курсу особлива увага приділяється численним етичним дилемам, які вимагають високої відповідальності та професіоналізму. Етичні принципи відіграють ключову роль у підтримці якості перекладу, довіри клієнтів та поваги до оригінальних та цільових культур.

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»	
Спеціальність	В11 – «Філологія»	
Спеціалізація	035.041 «Філологія (германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська)» 035.043 «Філологія (германські мови і літератури (переклад включно), перша – німецька)»	
Освітня програма	«Англійська мова та друга іноземна» «Німецька мова та друга іноземна»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	1	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	залік	
Сьомий семестр		
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	
Семестр	7	
Лекційні заняття	14	
Лабораторні заняття	16 год.	
Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою курсу є ознайомити здобувачів з основними принципами етичної поведінки усного й письмового перекладача; ознайомити з провідними підходами до усного та письмового перекладу, етичним кодексом перекладача, системою професійних та моральних принципів, що визначають поведінку перекладача в процесі роботи, особливо у взаєминах з клієнтами, іншими учасниками комунікації та колегами, отримати теоретичні та практичні знання щодо етичних орієнтирів у поведінці перекладача та навчити вирішувати етичні дилеми, що вимагають високої відповідальності та професіоналізму.

Завдання курсу:

- 1) Усвідомити провідні етичні принципи діяльності перекладача та доброчесності професії перекладача.
- 2) Визначати способи виявлення недоброчесного перекладу; плагіаризму під час відтворення джерельного тексту в перекладі.
- 3) Визначати оптимальний спосіб перекладу зі збереженням точності на рівні значення (змісту), форми, термінологічної узгодженості; об'єктивності та конфіденційності.
- 4) Розуміти контексти застосування в цільовому тексті одомашнення чи очуження – на основі функціонального стилю й домінантної інформації джерельного тексту.
- 5) Закласти початкові вміння аналізу усного та письмового перекладу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні поняття етики перекладацької діяльності;
- специфіку професійної діяльності перекладача;
- особливості організації роботи перекладацької галузі;
- основні вимоги професійної етики перекладача;
- основні аспекти процесу міжособистісної комунікації;
- специфіку психолінгвістичної підготовки перекладача;
- ролі та завдання професійних об'єднань перекладачів;
- стандарти усного та письмового перекладу.

вміти:

- застосовувати фахові навички, інструменти, автоматизовані технології;
- застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- розуміти сутність й соціальну значущість професії перекладача;
- використовувати технології перекладацького процесу;
- дотримуватися професійної етики перекладача, моральних принципів перекладача, норм професійної поведінки перекладача, професійних вимог до перекладача.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мови, що вивчається.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 14. Здатність використовувати сучасні системи автоматизованого перекладу, а також володіти прийомами забезпечення якості перекладу.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз,

Topic 1. General issues of translation ethics.	1	12	2		2		8						
Topic 2. Criteria of translation ethics: accuracy, impartiality, confidentiality.	3	12	2		2		8						
Topic 3. Accuracy: meaning, style, terminological consistency.	5	12	2		2		8						
Topic 4. Tradition of sameness and difference.	7	12	2		2		8						
Topic 5. Ethics and ideology of translation.	9	12	2		2		8						
Topic 6. Ethics of artificial intelligence, neural machine translation (NMT) and computer-aided translation (CAT).	11	12	2		2		8						
Topic 7. Ethics of oral conference interpreting and literary translation.	13	12	2		2		8						
Topic 8. Ethics of translation of religious texts. Модульна контрольна робота № 1	15	6			2		4						
Разом за змістовим модулем 1		90	14		16		60						
Усього годин за 7 семестр		90	14		16		60						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	год.
1	Lecture 1. Concept of the subject and objectives of the course “Translator’s Business Etiquette.”	2
2	Lecture 2. Translation ethics – rules and norms of behavior. Translator’s code of ethics	2
3	Lecture 3. Translator’s bilingualism. Translator’s skills, abilities, tools and organization of work. Gestures, mimics, body language of counterparts.	2
4	Lecture 4. Requirements and advantages of translating texts. General requirements for translations and their design.	2
5	Lecture 5. Translator’s work algorithm and dress code.	2
6	Lecture 6. Typical unpleasant situations of consecutive interpreting.	2
7	Lecture 7. The work of a written and oral interpreter. Translator’s “false friends” in English language.	2
	Всього за 7 семестр	14 год.

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль №1. Ethics of translator	
1	General issues of translation ethics. Criteria of translation ethics: accuracy, impartiality, confidentiality.	2
2	Accuracy: meaning, style, terminological consistency. Tradition of sameness and difference	2
3	Ethics and ideology of translation. Ethics of artificial intelligence, neural machine translation (NMT) and computer-aided translation (CAT).	2
4	Ethics of oral conference interpreting	2
5	Ethics of translation of religious texts	2
7	Ethics of children's translation	2
8	Ethics of literary translation. Модульна контрольна робота №1.	2
	Всього за 7 семестр	16 год.

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ethical principles in the translation profession.	8
2.	Machine translation systems and the ethics of using neural systems.	8
3.	Feminist ethics of translation.	8
4.	Ethics of activist translation.	8
5.	Artificial intelligence and cyber ethics.	8
6.	Research ethics in translation.	8
7.	Ethics of volunteering in translation.	8
8.	Ethics and racism.	4
	Всього	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист практичних робіт, проектів;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод командної роботи, мозкового штурму.

Словесні: лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія;
практичні: метод вправ, практична робота;

Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Практичні методи: усні вправи – усний аналіз фактичного матеріалу на базі засвоєння теорії, письмові вправи — конспектування, письмові вправи на множинний вибір, стилістичний аналіз автентичного твору.

Робота з підручниками та науковими статтями, робота з електронними бібліотеками та словниками.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Форма контролю: **залік**.

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Етика перекладача.		
Лекція 1 Лабораторна робота 1. Самостійна робота 1.	ПНР 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.	9
Лекція 2. Лабораторна робота 2. Самостійна робота 2.	ПНР 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.	9
Лекція 3. Лабораторна робота 3. Самостійна робота 3.	ПНР 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. ПНР 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.	9
Лекція 4. Лабораторна робота 4. Самостійна робота 4.	ПНР 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності. ПНР 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	9
Лекція 5. Лабораторна робота 5. Самостійна робота 5.	ПНР 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.	9
Лекція 6. Лабораторна робота 6. Самостійна робота 6.	ПНР 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію. ПНР 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	9
Лекція 7. Лабораторна робота 7.		8

Самостійна робота 7.	ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.	8
Лабораторна робота 8. Самостійна робота 8.	ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	
Модульна контрольна робота 1	ПРН 14. Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	30
	ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.	100
	ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	
	ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.	
	ПРН 21. Уміти використовувати сучасні системи автоматизованого перекладу, різні цифрові інструменти перекладача, а також послуговуватися прийомами забезпечення якості перекладу.	
Всього за модулем 1		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсова робота (за наявності)		-

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Викладач і студенти зобов'язані керуватися документами, що регламентують освітній процес в НУБіП України (https://nubip.edu.ua/node/12654). Зокрема, роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання практичних занять та модулів відбувається за заявою, яку підписує лектор, завідувач кафедри та декан гуманітарно-педагогічного факультету.
Політика щодо академічної доброчесності	Викладач і студенти зобов'язані керуватися документами, що регламентують академічну доброчесність, антикорупційні дії в НУБіП України (https://nubip.edu.ua/node/166683).
Політика щодо відвідування	Викладач і студенти зобов'язані керуватися документами, що регламентують освітній процес в НУБіП України (https://nubip.edu.ua/node/12654). Так, відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом гуманітарно-педагогічного факультету).

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни.
2. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Вступ до перекладознавства» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 035 “Філологія”/ укладач: к.філол.н., доц. кафедри перекладу Валуєва Н.М. – Кам'янське: ДДТУ, 2021. – 24 с. https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/12/7-12-z_mzs132.pdf
3. ЕНК на платформі elearn

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Canfora, C. Risks in neural machine translation. Translation Spaces. 2019. Vol. 9, No. 1, P. 58-77.
2. Chesterman, A. Post errorem. Perspectives. 2018. P. 1-11.
3. DeepL Pro. n.d. Allgemeine Geschäftsbedingungen [Terms of Service]. Retrieved from: <https://www.deepl.com/pro-license.html#pro>.
4. Krüger, R. Augmented Translation eine Bestandsaufnahme des rechnergestützten Fachübersetzungsprozesses [Augmented Translation A Survey of Computer aided Technical Translation Processes].” Trans-kom 2019. Vol.12 (1): 142-81.

5. Taivalkoski-Shilov, K. Ethical Issues Regarding Machine(-Assisted) Translation of Literary Texts. Perspectives: Studies in Translation Theory and Practice . 2019. Vol. 27, No. 5. P. 689–703.
6. Taraban, R. Limits of Neural Computation in Humans and Machines. Science and Engineering Ethics. 2020. Vol. 26. P. 2547–2553. <https://doi.org/10.1007/s11948020-00249-7>
7. The Routledge Handbook of Translation and Ethics / edited by Kaisa Koskinen and Nike K. Pokorn. London ; New York : Routledge, 2020. 494 p.
8. Wyke, B. van. Ethics and Translation. / Handbook of Translation Studies Online. 2011. Retrieved from: <https://benjamins.com/online/hts/articles/eth1>
9. Zasiekin, S., Vakuliuk, S. Ethical Issues of Neural Machine Translation. Psycholinguistics in a Modern World, 2020. Vol. 15. P. 81-83.
10. Гудманян А. Г., Сидорук Г.І., Основи професійної діяльності перекладача: конспект лекцій. К.: НАУ, 2008. – 80 с.
11. Терехова С. І. Вступ до перекладознавства. (Сучасні проблеми і теорії. Діяльність перекладача. Основи техніки перекладу). – К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. – 163 с.
12. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Професійна етика». – Херсон: ДНЗ «ВПУ №2», 2021. – 128 с. <https://naurok.com.ua/konspekti-lekciy-z-disciplini-profesiyna-etika-247402.html>